

רשומות

הצעות חוק

10 ביולי 1995

2421

י"ב בתמוז התשנ"ה

עמוד

הצעת חוק העונשין (תיקון מס' 50) (התאמת דיני העונשין לחלק המקדמי ולחלק הכללי).
התשנ"ה-1995 562

תיקון עקיף:

חוק העונשין (תיקון מס' 39) (חלק מקדמי וחלק כללי). התשנ"ד-1994

הצעת חוק העונשין (תיקון מס' 50) (התאמת דיני העונשין לחלק המקדמי ולחלק הכללי), התשנ"ה-1995

1. הוספת פרק ו' בחוק העונשין, התשל"ז-1977¹ (להלן - החוק העיקרי), אחרי סעיף 90 יבוא:

"פרק ו': הוראות להתאמת דיני העונשין

א. בכל מקום בחוק העונשין שנקבע לפני תחילתו של חוק העונשין (תיקון מס' 39) (חלק מקדמי וחלק כללי), התשנ"ד-1994² (להלן - חוק העונשין (תיקון מס' 39)), ושב הוסד הנפשי שבעבירה בא לידי ביטוי במונח -

פרשנות הדין
ברכר היסוד
הנפשי שבעבירה

(1) "זרז" או "מזיד" - יהיה היסוד הנפשי הדרוש להתהוות העבירה - מודעות כאמור בסעיף 20(א) רישה, ולענין תוצאת המעשה הנמנית עם פרטי העבירה - גם פיזיות;

(2) "בכוונה" - מקום שהמונח אינו מתייחס לתוצאת המעשה הנמנית עם פרטי העבירה, יתפרש המונח כמניע שמתוכו נעשה המעשה או כמטרה להשיג יעד כפי שנקבע בעבירה, לפי ההקשר;

(3) "ביודעין" או מונח בעל משמעות דומה - יתפרש המונח כמחשבה פלילית כאמור בסעיף 20(א);

(4) "יש לו יסוד להניח" או ביטוי בעל משמעות דומה - יתפרש הביטוי כאדם שהשד, כאמור בסעיף 20(ג1);

(5) "התשלום" - יתפרש המונח כרשלנות כאמור בסעיף 21.

ב. בכל מקום בחוק העונשין שנקבע לפני תחילתו של חוק העונשין (תיקון מס' 39), שבו היסוד הנפשי שנקבע בעבירה הוא רשלנות, ולאותה עבירה נקבע עונש מאסר העולה על שלוש שנים - יהיה העונש בשל אותה עבירה מאסר שלוש שנים.

עונש על
עבירת רשלנות

ד ב ר י ה ס ב ר

המחוקק בעבר, זאת כדי למנוע התדיינות מיותרת על משמעותם.

לסעיף 90 המוצע:

סעיף 21(ב) לחוק העונשין החדש קובע ש"רשלנות יכול שתיקבע כיסוד נפשי מספיק רק לעבירה שאיננה מסוג פשע".

לאור הוראה זו, מוצע לתקן כל דין שקדם לכניסתו לתוקף של חוק העונשין החדש שקבע לעבירת רשלנות עונש מאסר מעל שלוש שנים, ולהעמיד את העונש על שלוש שנות מאסר בלבד; זאת בעקבות הקביעה בחוק החדש לפיה, לעבירה מסוג פשע - שדינה מאסר מעל שלוש שנים, נדרשת מחשבה פלילית.

סעיף 1 לסעיף 90 המוצע: לאור ההגדרות החדשות של היסוד הנפשי שבעבירה, שנקבעו בחוק העונשין (תיקון מס' 39) (חלק מקדמי וחלק כללי), התשנ"ד-1994 (להלן - חוק העונשין החדש), מוצע לקבוע שמונחים וביטויים שבחוקים קיימים, לרבות בחוק העונשין, התשל"ז-1977, המתאימים ליסוד האמור, יפורשו לאור הוראות החוק החדש.

מטרת הצעה זו להביא לתיאום בין המושגים החדשים, המגדירים את היסוד הנפשי הנדרש להתהוות עבירה, לבין המונחים והביטויים שבהם השתמש

¹ ס"ח התשל"ז, עמ' 226; התשנ"ה, עמ' 168.
² ס"ח התשנ"ד, עמ' 348 ועמ' 365.

2. סעיף 299 לחוק העיקרי - בטל. ביטול סעיף 299
3. במקום סעיף 304 לחוק העיקרי יבוא: **גרימת מוות ברשלנות** 304. הגורם ברשלנות למותו של אדם, דינו - מאסר שלוש שנים.
4. סעיף 310 לחוק העיקרי - בטל. ביטול סעיף 310
5. בחוק העונשין (תיקון מס' 39) (חלק מקדמי וחלק כללי) התשנ"ד-1994 -
 (1) אחרי סעיף 17, בכותרת, במקום "חלק כללי" יבוא "חלק א': כללי";
 (2) בסעיף 22(א), בסופו יבוא "לענין סעיף קטן זה, "בדין" - לרבות בהלכה פסוקה".
- תיקון חוק העונשין (תיקון מס' 39)

דברי הסבר

- סעיף 2** סעיף 299 לחוק העונשין, התשל"ז-1977, קובע לאמור:
- "מחדל אסור - מהו
299. מחדל אסור הוא מחדל העולה כדי התרשלות פושעת במילוי חובה, בין שיש עמו כוונה לגרום מוות או חבלת גוף ובין שאין עמו כוונה כזאת.
- סעיף 18(ב) ו-(ג) לחוק העונשין החדש קובע לאמור:
- "מבנה היסוד העובדתי
18. (א) ...
- (ב) "מעשה" - לרבות מחדל אם לא נאמר אחרת.
- (ג) "מחדל" - הימנעות מעשייה שהיא חובה לפי כל דין או חוזה.
- לאור הגררות אלה של היסוד העובדתי בעבירה לענין "מעשה" ו"מחדל", מוצע למחוק את סעיף 299 המגדיר "מחדל" רק בקשר לגרימת מוות ולחבלת גוף.
- סעיף 3** סעיף 304 לחוק העונשין, התשל"ז-1977, קובע לאמור:
- "גרימת מוות בהתרשלות
304. הגורם שלא בכוונה למותו של אדם מחוסר זהירות או במעשה פזיז או לא איכפת, שאינם עולים כדי התרשלות פושעת, דינו - מאסר שלוש שנים.
- סעיף 21 לחוק העונשין החדש קובע לאמור:
- "רשלנות
21. (א) רשלנות - אי מודעות לטיב המעשה, לקיום הנסיבות או לאפשרות הגרימה לתוצאות המעשה, הנמנים עם פרטי העבירה, כשאדם מן היישוב יכול היה, בנסיבות הענין, להיות מודע לאותו פרט, ובלבד -
- (1) שלענין הפרטים הנותנים היתר לפחות רשלנות כאמור;
- (2) שאפשרות גרימת התוצאות לא היתה בגדר הסיכון הסביר.
- (ב) ...
- מוצע לנסח מחדש את העבירה של גרימת מוות ברשלנות כדי להתאימה להגדרה החדשה של רשלנות.
- סעיף 4** סעיף 310 לחוק העונשין, התשל"ז-1977, קובע לאמור:
- "יום המוות
310. לא יראו אדם כמו שגרם למותו של אחר אם האחר מת כעבור שנה ויום אחד מיום שנגרם המוות ויום זה בכלל; מנין התקופה יתחיל מן היום שבו נעשה האחרון שבמעשים האסורים שגרמו למותו, או היום שבו חדל המחדל האסור שגרם למותו, הכל לפי הענין; נגרם המוות מקצתו במעשה אסור ומקצתו במחדל אסור, ימנו את התקופה מן היום המאוחר.
- לאור עקרונות האחריות הפלילית שבחוק העונשין החדש, מוצע לבטל הוראה שרירותית הפוסרת אדם מאחריותו למעשה שעשה, בשל עבור תקופת זמן מסויימת.
- סעיף 5** פסקאות (1) (3) ו-(4) - התיקון נדרש כדי לתקן טעות טכנית.
- (פסקה 2)
- סעיף 22(א) לחוק העונשין החדש, קובע לאמור:
- "אחריות קפידה והיקפה
22. (א) אדם נושא באחריות קפידה בשל עבירה, אם נקבע בחיקוק שהעבירה אינה טעונה הוכחת מחשבה פלילית או רשלנות; ואולם, אין בהוראות סעיף קטן זה כדי לבטל את האחריות בשל עבירות שחוקקו טרם

(3) אחרי סעיף 34ד, בכותרת, במקום "פרק ו" יבוא "פרק ה'1".

(4) אחרי סעיף 34ב, בכותרת, במקום "פרק ז" יבוא "פרק ה'2".

תחילה 6. תחילתו של חוק זה ביום תחילתו של חוק העונשין (תיקון מס' 39) (חלק מקדמי וחלק כללי), התשנ"ד-1994.

ד ב ר י ה ס ב ר

(3) (א) אקט של הפרלמנט הבריטי או דבר המלך במועצתו או חלק מהם, או תקנות לפיהם, ודיני המשפט המקובל ועקרוני היושר של אנגליה, כפי תקפם במדינה;

(ב) דינים אוטונוניים כפי תוקפם במדינה;

סעיף 22(א) לחוק העונשין החדש הורש קביעה מפורשת של המחוקק כדי להטיל על אדם אחריות קפידה, שפירושה אחריות למעשה גם אם הוא נעשה ללא מחשבה פלילית וללא רשלנות. עם זאת, חוק העונשין החדש קובע במפורש שאין לבטל את האחריות הקפידה שנקבעה לעבירה לפני כניסתו לתוקף; לרוב, קביעה זו נעשתה לא בחקיקה אלא בפסיקה; מוצע לתת הכרה מפורשת למצב משפטי זה. הבהרה זו דרושה לאור העובדה שהגדרת "דין" שבחוק הפרשנות אינה קובעת כדין את הפסיקה.

כניסתו לתוקף של חוק זה ונקבע בדין שאינן טעונות הוכחת מחשבה פלילית או רשלנות.

הגדרת "דין" בסעיף 3 לחוק הפרשנות, התשמ"א-1981, קובעת לאמור:

"משמעותם של מלים וביטויים

3. המלים והביטויים הבאים להלן - משמעותם כמפורש בצירם:

...

"דין" - כל אחד מאלה:

(1) חיקוק;

(2) דינים דתיים - בין שבעל פה ובין שבכתב - כפי תקפם במדינה;